

Eglė Davidavičė

Apie Šnabždesius / About Whispers

DOI: <https://doi.org/10.37522/5eezng45>

ritual, generations, family history, place, memory, healing, Tamašava, whispers

Summary: I see them—the children, the orphans—singing, holding hands and moving in a circle, supporting one another, performing small everyday acts I have only heard about in stories. Four years ago, I visited the abandoned grounds of a foster home for the first time—a place where my grandfather grew up. Reclaimed by nature, quiet, it slowly began to whisper to me. This text is a sharing of processes, of small rituals that took place as I tried to establish a connection with a place deeply tied to my family.

Eglė Davidavičė is an animation director and visual artist based in Vilnius, Lithuania. In her work, she explores themes of the body, intimacy, and both internal and external transformations. Her films often emerge from sensitive personal experiences, with a strong emphasis on atmosphere and cinema as an aesthetic experience. As an animation artist, she experiments with both moving and still images, textures, and analogue image-making practices. She is interested in both narrative development and animation in an expanded field. Currently, she teaches at the Vilnius Academy of Arts while developing a new animated short film project.

Eglė Davidavičė

Apie Šnabždesius

About Whispers

Pavadinau tai šnabždėjimu. Nežinau, kaip kitaip galėčiau tai apibūdinti. Kaip galėčiau įvardyti procesą, kurį patyriau daug kartų lankydamasi toje pačioje erdvėje, kuri tapo mano darbo atspirties tašku ir visišku centru? Nedrašu šnabždesius vadinti metodu, kai viskas prasidėjo taip natūraliai, spontaniškai, kai į bet kokią kūrybinį procesą mane pirmiausia atveda intuicija. Tačiau vis vien pasidalinsiu patyrimais, trukusiais keletą metų, kai mokiausi įsiklausyti į įvairiomis formomis mane pasiekusius šnabždesius aktyviai tyrinėjant man svarbią vietą ar ne taip aktyviai leidžiant laiką smėlio dėžėse.

Vis dar mokausi įsiklausyti ir išgirsti. Vis dar esu procese.

I have called it whispering. I do not know how else I could describe it. How could I put into words the process I have experienced many times while returning to the same space—one that became both the starting point of my work and its absolute center? I hesitate to call whispers a method, knowing that everything began so naturally, so spontaneously, and that it is intuition that first leads me into any creative process. And yet, I will share these experiences that have unfolded over several years, during which I learned to listen—to attune myself to the whispers that reached me in various forms, whether through actively exploring a place that matters deeply to me, or more calmly, while spending time in sandboxes.

I am still learning to listen and to hear.

2022-ųjų birželį su šeima apsilankėme vietoje, saugančioje mano senelio vaikystės paslaptis. Vietą, apie kurią, rodos, žinojau labai daug, kuri buvo apipinta istorijomis ir pasakojimais, kiek tik save atsimenu. Tą birželio savaitgalį, senelio prašymu, su šeima išvažiavome ieškoti Tamašavos, kurioje jis užaugo; vietos, į kurią jis maždaug trejų-ketverių metų buvo atvežtas iš Baltarusijos, karo metu, atskirtas nuo šeimos, išgelbėtas.¹ Atminties vieta, mergaičių prieglauda, esanti Trakų rajone, vienaip buvo nupiešta mano vaizduotės iš girdėtų senelio pasakojimų ir visai kitaip atsiskleidė tą popietę man prieš akis.

In June 2022, my family and I visited a place that holds the secrets of my grandfather's childhood. It was a place I felt I knew so much about—enveloped, for as long as I could remember, in stories and recollections. That June weekend, at my grandfather's request, we set out together to find Tamašava, where he had grown up; the place to which he had been brought from Belarus at around three or four years old, during the war—separated from his family, rescued.¹ This place of memory, a foster home for girls in the Trakai region, existed in one way in my imagination, shaped by the stories I had heard from him, and revealed itself in an entirely different way that afternoon before my eyes.

¹ Senelis pasakojo, kad prisimena momentą, kai kaimą ėmė bombarduoti, prisimena sumaištį, besiblaškančius arklius su vežimais, prisimena, kaip staiga jį už pakarpos kažkas sugriebė ir paslėpė, apsaugojo nuo sprogimų. Tuo metu jis atsiskyrė nuo šeimos, kurios daugiau niekada ir nematė. Kelias dienas praleido rūsyje su suaugusiais, vėliau jį apsiėmusios globoti vienuolės, o galiausiai jų buvo atvežtas į bažnyčią priklausiusią mergaičių prieglaudą, kurioje buvo rūpinamasi karo našlaičiais. Senelis sako, kad yra baltarusis, nors jokių tai patvirtinančių faktų ar dokumentų neturime, visa faktinė informacija buvo sukurta ir užrašyta tuose pačiuose vaikų namuose, sukurta pavardė, gimimo data.

¹ My grandfather told me he remembers the moment the village began to be bombed—he remembers the chaos, the horses with carts scattering in panic; he remembers how, all of a sudden, someone grabbed him by the scruff of the neck and hid him, shielding him from the explosions. It was then that he was separated from his family, whom he never saw again. He spent several days in a cellar with adults; later, nuns took him under their care, and eventually they brought him to a girls' shelter belonging to the church, where war orphans were looked after. My grandfather says he is Belarusian, although we have no documents or evidence to confirm this—everything factual about him was created and recorded in that very children's home: a surname, a date of birth.

Stovėjome su seneliu prie
apsamanojusių laiptų, bri-
dome per aukštą žolę ir taip
išmindėme naujus takelius jau
apleistoje, gamtos pasiglemž-
toje buvusių vaikų namų teri-
torijoje. Tada aš pirmą kartą
prie sunkių šeimos patirčių
prisiliečiau ne per žodinių
pasakojimą ar kelias išlikusias
fotografijas, o per pabuvimą
ten, kur viskas vyko. Nepaži-
nodamas vietos ir vaikų, nesu-
prasdamas žodžių, kuriuos jie
dainavo susikibę, be namų,
kuriuos čia pat reikėjo pra-
dėti sau kurti, paliktas vaikas,
mano senelis, stovėjo čia prieš
maždaug aštuoniasdešimt
metų, toje pačioje vietoje,
kur dabar stovime abu kartu.
Tirštas paukščių čiulbesys iš
krūmynų, gluosnių lingavimas
ir sustingęs laikas be perstojo
gyvybe ir gyvenimu knibž-
dančioje aplinkoje užbūrė,
palietė negrįžtamai. Dideli
žolės kupstai, šalia vinguriuo-
jantis upeliukas, senos obelys
ir vos įžiūrimi takeliai pulsavo
prisiminimais, kurių atminti
negaliu, kurie nėra mano,

We stood with my grandfa-
ther by moss-covered steps,
waded through tall grass,
and in doing so traced new
paths across the abandoned
grounds of what had once
been a foster home, now over-
taken by nature.

It was then that I first came
into contact with the weight
of my family's experiences
not through spoken stories or
a handful of surviving pho-
tographs, but through being
in the very place where it had
all happened. Not knowing
the place or the children, not
understanding the words they
sang while holding hands,
without a home, which had
to be created from scratch
right there. A stray child—
my grandfather—had stood
here some eighty years ago,
in that very same spot where
we stood together. The dense
birdsong from the thickets,
the swaying willows, and the
suspended time within an
environment endlessly teem-
ing with life and movement
cast a spell, touching me
irrevocably. Large clumps
of grass, a winding streamlet
nearby, old apple trees, and
barely visible footpaths

ir vis tiek beveik galėjau
girdėti vaikus, susikibusius
rankomis, tyliai dainuojant ~

tyyyyykiai raaaamiai,

tyyyyykiai raaaamiai

upelis tekėjo²

were pulsating with
memories I could not
remember, that were not
mine, and yet I could
almost hear, faintly,
the children, hand in hand,
singing ~

softly, calmly,

the little stream was flowing.²

softly, calmly,

² Senelis pasakojo, kad pirmą kartą atvykus į vaikų namus, jį pasitiko toks vaizdas: vaikai susikibę rankomis šoko rateliu ir dainavo dainą, kurios žodžių jis nesuprato. Tą dainą jie dainavo ir šoko dar daugybę kartų, kai senelis jau buvo išmokęs lietuvių kalbą, pažinęs vaikus ir aplinką; jis prisimena ją iki šiol, pasakojo, kaip susikibę rankomis eidavo rateliu, tada pagreitindavo tempą, keli iš jų paleisdavo rankas ir kaip upeliukas vingiuodavo per kiemo žolę.

² My grandfather told me that when he had first arrived at the foster home, he witnessed a striking scene: children holding hands, dancing in a circle and singing a song whose words he could not understand. They sang that song and danced in that circle many times afterwards, when he had already learned Lithuanian and had come to know the children and the place; he remembers it to this day. He described how they would move hand in hand in a circle, then quicken their pace, some of them letting go, winding like a streamlet through the grass of the yard.

Tada atrodė, kad galiu justi praeitį, sustingusią, užkonservuotą toje tankmėje, medžio linkiuose ir šakų siūbavime. Jaučiau kvietimą sugrįžti, lyg tuo metu negalėčiau kalbėtis su erdve, nes buvo per daug žmonių, supratau, jog turiu čia pabūti viena, kad tik tada ši erdvė man leis save geriau pažinti, atsiskleis. Palikus teritoriją, žvyrkeliu judant namų link, panirau į keistą būseną, jčiau, kad manyje kažkas vyksta, kad greitai metu čia sugrįšiu. Per savaitę užpildžiau dokumentus ir įstojau į magistrantūrą Vilniaus dailės akademijoje, taip pamažu pradėjau vystyti *Užkalbėjimo* projektą.

At the time, it felt as though I could sense the past—still, preserved, sealed within the density of that place, in the bends of tree trunks and the swaying of branches. I felt a call to return, as if I could not yet speak to the space, because there were too many people; I understood that I needed to be there alone, that only then would the place allow me to know it more deeply and would reveal itself.

After leaving the grounds, driving home along the gravel road, I slipped into a strange state—I felt something shifting within me, knowing that I would return here soon. Within a week, I submitted my documents and enrolled in a master's program at the Vilnius Academy of Arts, and in this way, little by little, I began to develop the *Incantation* project.

Apie senelio patirtis augant
vaikų namuose girdėjau daug,
bet kartu ir neturėjau susida-
riusi aiškaus vaizdo, koks tas
laikas buvo. Jis yra minėjęs
kelis skaudžius įvykius,
nuotykius, bet per daug
neišsiplėsdavo.

*Senelis: Ir visi tie vaikai aplink
mane rateliu stovėjo*

*Aš: ... bet o ką tu padarei,
dėl ko tau tą suknelę uždėjo?*

*Senelis: Nes aš šlapinausi į
lovą...*

*Aš: Nes tas klebonas tave
nubaudė...?*

Senelis: Jis išgąsdino labai...

Taip pat pamenu, kad kas-
kart perpasakojant įvykius
pradėjau justį jų kismą: buvo
istorijos versija, kurią žinojau
aš, tuo tarpu mano mama tą
istoriją buvo išgirdusi su kito-
mis detalėmis. Kai nuspren-
džiau dirbti su patirtimis,
keliaujančiomis per kartas, ir
ėmiau dažniau apie tai kalbinti
senelį, jis aiškiai nubrėžė ribą
ir pasakė, jog nenori, kad aš
apie jo patirtis vaikų namuose
kam nors pasakočiau ar
dalinčiausi. Nors bent kelios
istorijos būdavo perpasakotos

I had heard a great deal about
my grandfather's experiences
of growing up in the foster
home, yet at the same time
I had never formed a clear
picture of what that time had
truly been like. He had men-
tioned a few painful events
and a few adventures, but he
never went into much detail.

*Grandfather: And all those
children stood around me in a
circle.*

*Me: ...but what did you do, why
did they put that dress on you?*

*Grandfather: Because I wet the
bed...*

*Me: Because that priest
punished you...?*

*Grandfather: He frightened me
terribly...*

I also remember that with
each retelling, I began to sense
a shift in the events: there was
the version of the story that I
knew, while my mother had
heard it with different details.
When I decided to work with
experiences that travel across
generations and began to ask
my grandfather about them
more often, he drew a clear
boundary and said that he did
not want me to tell or share
his experiences in the foster
home with anyone.

kaskart man senelį aplankius, tada supratau, kad senelis man yra papasakojęs pakan-kamai ir savo praktiką turėsiu nukreipti į prakalbinimą to, ko taip lengvai neprašnekinsi. Į pačią erdvę. Išsikėliau tikslą vadovaujantis jutimais ir intui-cija pabandyti sukurti ryšį su erdve, prisijaukinti ją, bet kartu ir neturėti lūkesčių, kad kažkas iš to išeis. Tuo metu tiesiog jutau daug smalsumo, noro prisiliesti prie praeities, galvoti, kokiomis formomis tos patirtys, kurias čia išgy-veno senelis ir kurias matė tie didžiuliai gluosniai, atkeliavo iki manęs. Leidau sau veikti, dirbti intuityviai. Pradėjau lankyti vaikų namų teritoriją kartu su mama (senelio dukra, antrąją kartą), dokumentavau erdvę fotokamera, įsirašinėju garsus, eskizavau, rašiau – visais būdais bandžiau ją užfiksuoti. Kaskart man ten sugrįžus aplinka būdavo stipriai pasikeitusi, buvo vis kitas metų laikas, kitas paros metas, kartais viskas knibždėdavo, o

Even though at least a few stories would be retold each time I visited him, I under- stood then that he had already told me enough, and that I would need to turn my prac- tice toward giving voice to what does not yield so easily to speech. The place itself.

I set the goal—guided by sen- sations and intuition—to try and form a connection with the place, to grow close to it, while having no expectations that anything would come of it. At that time, I simply felt a strong curiosity, a desire to touch the past, to consider in what forms the experiences my grandfather had lived through there—witnessed by those immense willows—had reached me. I allowed myself to act and work intuitively. I began visiting the grounds of the foster home together with my mother (my grand- father's daughter, the second generation); I documented the space with a camera, recorded sounds, sketched, wrote—I tried every possible way to capture the spirit of the place. Each time I returned, the environment had changed drastically: a different season, a different time of day.

kartais atrodė sustingę ir visai apmirę. Mokiausi būti švelni ir neturėti lūkesčių, būti stebėjime, įsiklausyme, kelionėje, pažintyje, procese.

Tada pradėjau reguliariai rašyti. Rašymas lygiagrečiai su atminties vietos lankymu tapo mano santykio su savo šeima, jos praeitimi ir įvykiais, keliau- jančiais per kartas, refleksija.

Tai buvo vienas didelis ritu- alas, talpinęs begalę mažų, padėjusių man geriau pažinti save, senelį, traumines patirtis, leidęs jas permąstyti, apie jas kurti ir pamažu paleisti; kurti apie šviesą ir judėjimą pir- myn, tekėjimą. Šnabzdėjimas reiškesi per tekstą. Nors kūry- binio proceso metu jis įgijo skirtingas formas ir pavidalus, man mieliausias, artimiausias, lengviausiai girdimas jis visgi skleidėsi žodžiais –

Sometimes everything teemed with life, while at other times it seemed frozen, almost lifeless.

I learned to be gentle and to let go of expectations—to remain in observation, in listening, in movement, in encounter, in process. Then I began to write regularly. Writing, alongside my visits to this site of memory, became a reflection on my relation- ship with my family, its past, and the experiences that travel across generations. It became one big ritual, con- taining countless smaller ones, helping me better understand myself, my grandfather, and traumatic experiences— allowing me to rethink them, to create through them, and to gradually let them go; to speak about light and moving forward, about flow.

Whispering manifested itself through text. Although during visits and by weaving connec- tions with the place it took on different forms and appear- ances, the dearest, closest, most audible way in which it revealed itself to me was still through words, unfolding in front of me—

2024 11 02

*Kokio laiko prarasto tu ieškai, kam, kam grįžti ten, kur viskas
tamsu ir liūdna ir skaudu... ar neverkia jis, o ir tu pati apie tai
skaitydama, girdėdama, rašydama..?*

*Ką čia pametei, kodėl tu nori čia būti, ko tau iš čia reikia? Tuoju
viską sugriauš ir manęs gal nebeliks... o tu gali mane įamžinti,
apie mane papasakoti...? Gali?*

*Tykiai ramiai upelis tekėjo... viską jis matė ir viską girdėjo...
tykiai ramiai tykiai ramiai upelis tekėjo, viską matė ir girdėjo ir
atsimena ir nenori prisiminti.*

*Upelis tekėjo ir liūdėjo ir pamiršo
ir tiesiog teka, tiesiog yra..*

tykiai tykiai pasislėpusios ten liko paslaptys.

02 11 2024

*What lost time is it that you are searching for—why, why return to
where everything is dark and sad and painful... does he not weep,
and you yourself while reading, hearing, writing...?*

*What have you lost here, why do you want to be here, what is it you
need from this place? Soon it will all be destroyed and I may no
longer remain... but can you preserve me, can you tell my story...?
Can you?*

*Softly, calmly, the streamlet was flowing... it saw everything and
heard everything... softly, calmly, softly, calmly, the streamlet was
flowing, it saw and heard everything, it remembers and does not
want to remember.*

*The stream was flowing and grieving
and forgetting,
and simply flows, simply is...*

softly, softly, hidden there, the secrets remained.

Dažnai negalvodama tiesiog eidavau ir eidavau ratus skirtingomis trajektorijomis ir pajutusi impulsą kalbėdavau – sau, nuo savęs, per save, kalbėjau ir savo, ir upelio ar medžių balsu. Tuos pamąstymus, o kartais tiesiog minčių srautą įsirašydavau kaip balso įrašus, vėliau transkribuodavau ir dar kartą perleisdavau per save. Kitus kartus rašiau ranka būdama ten arba sugrįžus. Šias praktikas ir vadinu šnabždesiais, kai žodiniu pavidalu – ištartu, įrašytu ar užrašytu tekstu – galėjau užmirštai, apleistai teritorijai suteikti balsą. Ta praktika veikė ne kaip būdas išsiaiškinti, kas toje vietoje vyko prieš šimtą metų, kokios patirtys ir vaikų likimai joje susiklostė, bet veikiau kaip man sunkiai suvokiamos mažesnės ir didžiulės traumos įsirašė, liko išpaustos į medžių kamienų raštą. Norėjau savo buvimu ten pabandyti tai pajusti.

Often, without thinking, I would simply walk—round and round along different trajectories—and when I felt the impulse, I would speak: to myself, from myself, through myself. I spoke in my voice, and through it in the voice of the stream or the trees. I would sometimes record these reflections, or simply the flow of my thoughts, as audio files, later transcribing them and passing them through myself again. Other times, I wrote by hand right there or after I returned home.

I call these simple gestures whispers, when in verbal form—spoken, recorded, or written—I could give voice to the forgotten, abandoned territory. These encounters did not serve as a way to figure out what had happened there a hundred years ago, what experiences or children's fates had unfolded in that place, but rather as a means to sense how smaller and larger traumas, difficult for me to comprehend, had inscribed themselves, left their mark in the patterns of the tree trunks. I wanted, through my presence there, to attempt to feel it.

Tyčiai ramiai tekėjo procesai, tyčiai mano iščiose įsitaisė sūnus, kartu lankėsi Tamašavoje, kartu su juo rašiau. Tada daug galvojau apie berniuką, atvežtą į Trakų rajoną be šeimos, vieną ir labai vienišą, apie jam sugalvotą pavardę ir gimimo datą, apie piemenavimą basomis kojomis, apie namus, kuriuos turėjo pats susikurti, ir apie berniuką, kuris turėjo jau tuoj tuoj išvysti šį pasaulį. Likus savaitei iki gimdymo termino nukeliavome į vaikų namų teritoriją ir su operatoriumi Nojumi Drąsučiu juostoje užfiksavome erdvę, kokia ji buvo tąkart, vietą, svarbią mano šeimai, kurios greit galėjo ir nebelikti. Buvo labai įdomu, nes į savo tyrinėjimų erdvę atsivežiau žmogų, kuriam ji buvo dar nepatirta ir niekaip su juo nesusijusi. Įdomu tai, kad visas filmavimo procesas vyko labai švelniai skenuojant erdves ir beveik visiškoje tyloje –

Softly and calmly, the processes flowed; softly, my son settled in my womb. Together we visited Tamašava, together with him I wrote. At that time, I thought a lot about the boy who had been brought to the Trakai region without a family, alone and very lonely; about the surname and the birth date invented for him; about shepherding barefoot; about the home he had to create for himself; and about the boy who would soon see this world.

A week before my due date, we travelled to the grounds of the foster home, and with the cameraman Nojus Drąsutis, we captured the space on film as it was that day—a place important to my family, which might soon cease to exist. It was fascinating to bring into my field of exploration someone for whom the space was entirely unfamiliar, someone with no prior connection to it. What was remarkable was that the entire filming process unfolded very gently, scanning the space in almost complete silence—

Nojus su kamera rankose
 braidė po teritoriją, aš su
 savo dideliu pilvu lingavau iš
 paskos, ir kiekvienu kadru lyg
 klausėmės vaizdinių šnabž-
 desių, kurie mirgėjo kame-
 ros akutėje. Tyliai ir nesitarę
 atlikome ritualą, sustodami ir
 išbūdami su teritorija, kurios
 erkmės, augalijos ploteliai be
 garso šnabždėjo kažką slypint
 po kiekvienu dideliu akmeniu,
 užkaltais langais. Beveik išse-
 kęs, bet vis dar galintis saulę
 atspindėti upeliukas mums
 mirgėjo juostoje.

Nojus wading through the
 grounds with the camera in
 hand, while I followed behind,
 swaying with my large belly,
 as if with every shot we were
 listening to whispered images
 flickering in the camera's
 viewfinder.

Quietly and without discus-
 sion, we performed a ritual:
 pausing, being with the space,
 whose hollows and patches of
 vegetation whispered silently
 of secrets hidden beneath
 each large stone, behind shut-
 tered windows. The streamlet,
 nearly dried up, yet still
 reflecting the sunlight,
 glimmered for us on film.

Aš: O aš tau rodžiau medžiagą iš Tamašavos? Mes gi filmavom ant juostos...

(Žiūrim suskaitmenintus vaizdus)

Senelis: Aha... čia nebuvo, čia nebuvo... tik medeliais apšodinta, šitom akacijom...

Aš: Labai gražu, nes ten gluosnių didelių visur yra.

Senelis: Taip taip

Aš: Bet čia to upeliuko jau beveik visai nelikę.

Senelis: O čia kiek žuvų, o žinai kaip čia būdavo, pavasarį iš ežero tas upeliukas pakildavo, tai būdavo iš užuolaidos padarai tokį maišą ir pilna žuvų nedidelių, va tokių ir tokių mažų, tai jas visas į pečių ant skardos, nedarinėtas išdžiovinavo... (paūzė) O ant kurio aš stogo laipiojau...? Gal ant to, va ant to, neprisimenu šito... Klojimą gerai prisimenu... Sunkūs laikai buvo, o žemių kiek turėjo vienuolynas...

Me: And did I show you the material from Tamašava? We filmed it on celluloid... (Watching the digitized footage) Grandfather: Ah... this wasn't here, this wasn't here... just planted with little trees, with these acacias...

Me: It's very beautiful, because there are huge willows everywhere.

Grandfather: Yes, yes.

Me: But here, that streamlet is almost completely gone.

Grandfather: And here, it was full of fish. You know how it used to be—in spring, that streamlet would rise from the lake, so you'd make a casting net out of window curtains, and it would be full of small fish, like these, all sorts of little ones. We'd put them all into the old stove to dry... (pause) And which roof did I climb on...? Maybe that one, yes that one, I don't remember this... I remember the barn well... Those were hard times, and think of how much land the monastery had...

Tuo pat kartu, prašukavę žolę visoje teritorijoje, nuėjome prie gluosnio. Čia buvo atvykusi ir mano mama, kuriai ši apleista prieglauda taip pat buvo labai brangi. Nusprendėme atlikti dar vieną ritualą – atsistojome po gluosniu ir tryse (mano mama ir aš su sūnumi pilve) ėmėme skabyti lapelius. Rinkome juos galvodamos apie atmintį, įrašytą į jo šakas, norėjome sužinoti, kokia spalva išsnabždėti pasakojimai būtų nudažyti. Džiovinome lapelius, o praėjus geram pusmečiui iš lapelių mama sukūrė dažą³, į jįmerkė audinį, ir netikėtai visur pasklido švelnus, kiek gelsvas raudonis.

After combing through the grass across the grounds, we went to the willow. My mother had also come—this abandoned foster home was very important to her as well. We decided to perform another ritual: standing beneath the willow, the three of us (my mother and me with my son in my womb) began plucking its leaves. We collected them while thinking of memory inscribed into its branches, wanting to discover what colour the whispered stories might be painted. We dried the leaves, and after a good six months, my mother created dye from them.³ She dipped fabric into it, and unexpectedly a soft, slightly yellowish-red hue spread everywhere.

³ Mano mama buvo stipriai įsitraukusi į senelio pasakojimų tyrinėjimus dar prieš man nutariant imtis šio projekto, tad labai norėjau ją įtraukti į kūrybinį procesą. Ji yra tekstilės menininkė ir daug metų tyrinėjo augalus, augančius aplink jos namus, eksperimentavo su jų galimybėmis dažyti audinius. Tokia bendra kūryba šio projekto kontekste atrodė labai natūrali ir tiesiog būtina. Jos gluosnio lapeliais nudažytas audinys buvo instaliacijos dalimi parodoje.

³ My mother had been deeply involved in exploring my grandfather's stories even before I decided to take on this project, so I very much wanted to include her in the creative process. She is a textile artist and has spent many years studying the plants growing around her home, experimenting with their potential to dye fabrics. Such a collaborative approach within the context of this project felt entirely natural and simply necessary. The fabric she dyed with willow leaves became part of the installation in the exhibition.

Galima sakyti, kad pirmieji metai dirbant su konkrečia vieta buvo skirti tiesiog stebėjimui, fiksavimui, eksperimentavimui. O tada atėjo mano metus trukusi mokslų pertrauka, nors tai ne visai tiesa, nes pertrauka buvo formali, o aš vis vien žiūrėjau medžiagą, per miegus ar žindydama lovoje skaičiau, rašiau ir planavau tolesnius žingsnius. Per tą tarpsnį patyriau, ką reiškia neskubėti ir galėti su turima medžiaga išbūti, ją pilnai išjausti daug kartų sugrįžtant: analizuojant šnabždesius teksto, garso, balso, vaizdų pavidalais vis iš naujo ir iš naujo, net jei tas patyrimas buvo netolygus, trūkinėjantis. Tai buvo metai, kai manyje vyko daug virsmų, kai bandžiau derinti studijavimą, darbą su medžiaga ir motinystę, tačiau dažnai ir nesugebėdavau savo minčių surinkti, žodžių sudėti į rišlius sakinius. Visas mano kūnas ir protas buvo su vaiku, o lūkestis aprėpti viską skrajojo kažkur aplink ir aš jo niekaip nesugebėdavau pagauti, sukontroliuoti, paleisti.

I would say that the first year of working with this specific place was devoted entirely to observation through walking, listening to soundscapes, writing, and returning to a song about a stream found in the archives. Then came a year-long break from my studies—though this wasn't entirely accurate, as the break was formal; I was still reviewing material, reading and writing in bed while the baby slept or I was breastfeeding, and planning my next steps.

During that period, I experienced what it meant to take one's time, to dwell with the material, to fully feel it again and again through repeated returns: analysing the whippers in the form of text, sound, voice, and images, over and over, even when that experience was uneven and fragmented. It was a year in which many transformations took place within me, as I tried to balance studying, working with the material, and motherhood. Often, I could not gather my thoughts or form them into coherent sentences. My entire body and mind were with the child,

Atėjus vasarai ir išsinėrus iš kombinezonų atradau smėlio dėžes. Supratau, kad nepažinau savęs žaidžiant jose, smėlio dėžių tiesiog nebuvo mano vaikystės kieme, o ir prie jūros esu nukeliavusi vos kelis kartus, juos prisimenu tik kaip išlikusias tų įvykių dokumentacijas fotografijose. Rankų, sukištų į smėlį, pojūčio neprisiminiau ir čia pat atradau. Kasimas, lipdymas, pilsymas, statymas ir griovimas man davė kitokią erdvę pabūti su savo kūryba, mintyse. Man patikdavo, kai smėliadėžėje būdavome tik mes abu, tada kitu žvilgsniu, lyg atsitraukus, mačiau tuos kelis kvadratinis metrus, kuriuose esu aš, saugiai su savo vaiku ir savo mintimis, projektų gijomis, kurios ima judėti, raizgytis ir įgyti naujas formas galvoje, o naktį nutupia popieriuje ar kompiuterio ekrane. Jei tyrinėjant Tamašavoje vis dar stovinčius apleistus pastatus, tiltelį, upelio vingį šnabždesiai mane pasiekdavo per praktikas, kurias atlikdavau toje erdvėje, šiuo atveju šnabždesimas vyko pačiai sau į ausį, būnant vienumoje su vaiku.

while the expectation to encompass everything floated somewhere around me, and I could neither capture or control it, nor let it go.

When summer came and we shed our overalls, I discovered the sandboxes. I realized I could not remember myself playing in them—sandboxes simply had not been part of my childhood, and I had only been to the seaside a few times, recalling those visits only through photographic documentation. I did not remember the feeling of hands buried in sand—and here it was, right in front of me. Digging, molding, pouring, building, and demolishing gave me a different space to be with my own creativity, in my thoughts.

I enjoyed it when it was just the two of us in the sandbox; taking a step back, I could see those several square meters where I existed safely with my child and my thoughts, with the threads of projects beginning to move, tangle, and take on new forms in my mind, to later land on paper or the computer screen at night.

Grįžusi iš lauko per sūnaus pietų miegą arba užmigdžius nakčiai tęsiau darbus, nuo tekstų perėjau prie pieštuko slydimo popieriaus paviršiumi. Tada dirbau su skirtingais vaizdiniais – perpiešdavau vaikų namų teritorijos detales, namą, kuriame senelis gyveno. Vėliau perėjau prie vandens kūnų – upelių ir ežerų, kurie man buvo svarbūs vingiuojant per senelio ir mano pačios kuriamus naujus pasakojimus. Čia atsirado Mošia su upeliuku, Šventoji ir Želva.⁴ Su laiku prie jų prisijungė ir vaikų šokio ratelis, gluosnio lapelių takelis. Visam naratyvui, kurį bandžiau sulipdyti iš nuotrupų, prisiminimų ir tyrinėjimų, bandžiau įpūsti gyvybės.

While in Tamašava, I was exploring the abandoned buildings still standing, the little bridge, the winding stream, the whispers reaching me through the everyday rituals I performed in that space; but here I was whispering directly into my own ear, in solitude with my child.

After returning from outside, during my son's nap, or after putting him to bed for the night, I continued working—moving from texts to the pencil gliding across paper.

Kiekvienas perpiešimas ir pieštuko vedžiojimas tais pačiais kontūrais dar ir dar panardina į įdomią būseną, sukuria erdvę, kuri leidžia atsitraukti ir kelių sekundžių piešinių mirgesiu gyventi kelias savaites.

I began working with different images, tracing the details of the foster home grounds, the house where my grandfather had lived. Later, I moved on to bodies of water—streams and lakes that were important to me as I wove new stories, created both by my grandfather and myself. Here, Mošia with its streamlet, Šventoji, and Želva appeared.⁴ Over time, the children's dance circle and a path of willow leaves joined them.

⁴ Mošia – ežeras, esantis šalia vaikų namų. Jis ypatingas, nes susideda iš dviejų ežerų, kuriuos sujungia upeliukas, tekėjęs per prieglaudos teritoriją. Žiemomis per užšalusią Mošią senelis pėsčiomis keliaudavo į mokyklą.

Šventoji – upė, prie kurios praleidau begalę laiko su seneliu. Jos pakrantėje žaisdavom imtynes, stebėjom vandens paukščius, per ją brisdavom į savo mylimą salelę. Būtent Šventosios srovė mane yra pasigavus ir nešus toli, kol pavyko pagauti senelio ranką ir būti išgelbėti.

Želva – ežeras Molėtų rajone, prie kurio esu patyrusi man svarbų prausynų ritualą.

⁴ Mošia is a lake situated near the foster home. It is special because it consists of two lakes connected by a streamlet that flowed through the foster home's grounds. In winter, my grandfather would walk across the frozen Mošia to get to school.

Šventoji is a river where I spent countless hours with my grandfather. Along its banks, we played wrestling games, watched waterfowl, and waded to our beloved little island. It was the current of the Šventoji that carried me away until I could catch my grandfather's hand and be saved.

Želva is a lake in the Molėtai region, by which I experienced a significant bathing ritual that was important to me.

Toks išbuvimas su kuriama medžiaga, animavimas man labai artimas, tada galiu vis iš naujo permąstyti tai, ką kuriu, turinį ir kontekstus, apie kuriuos kalba piešiami vaizdai. Daug vidinių monologų, pasvarstymų ir susišnabždėjimų su savimi (dažnai tiesiogine prasme, nes dirbdavau per sūnaus pietų arba nakties miegą) būta kūrybinio proceso metu.

I tried to breathe life into the entire narrative I had pieced together from fragments, memories, and research. With every retracing and pencil stroke along the same contours, I was immersed in a state in which the brief flicker of each drawing—just a few seconds long—unfolded for me over the course of several weeks. This immersion in the material I was creating, this animation, felt very close to me—it allowed me to continuously rethink what I was making, its content, and the contexts the drawn images spoke of. There were many inner monologues, reflections, and whispered thoughts throughout the creative process—often literally, as I worked during my son’s naps or nighttime sleep—moments of being deeply with myself.

2024 10 13

*Keistas jausmas, nes grįžti čia atrodo taip natūralu, taip artima
jau pasidarė. Atrodo, kad prisijaukinau šitą vietą, kad nebegalvoju
apie tai, kas čia vyko prieš septyniasdešimt, aštuoniasdešimt metų,
o kažkaip kitaip ją išgyvenu dabar. Ir jaučiu trauką, kad norisi čia
būti, stebėti, kaip viskas kinta, nors daug kas tiesiog nyksta, yra...
nuo pastatų nučiuožusios čerpės ant žemės, gluosniai,
nulūžę, išvirtę su šaknimis...*

Girdžiu žąsis praskrendant.

*Gražiai sau linguoja dumpliniai, nusiskinu vieną,
nešiuos rankoj, kol eisiu čia aplink.*

*Einu prie upelio, įdomu kaip ten viskas... supūvusių obuolių kva-
pas... panašu, kad čia kažkas buvo užėjęs, yra išdužusių stiklų, gal
kokie paaugliai ar vaikai atėjo pažaisti apleistuose pastatuose...
bandysiu prasibrauti prie upelio... visos obelys išvirtusios.*

*Bet labai gražu čia ir kiekvieną kartą vis kitaip, ir nors vis
kitas apšvietimas, kitas metų laikas, bet tam
tikra nuotaika išlieka ta pati.
Va! Dabar pamačiau, iš kur tas obuolių kvapas sklido.
Viena obelis tiesiog lūžta nuo obuolių.*

13 10 2024

*A strange feeling, because coming back here feels so natural, it has
already become so familiar. It seems that I've tamed this place, that I
no longer think about what happened here seventy, eighty years ago,
but rather experience it in a different way now. And I feel drawn to
be here, to watch how everything changes, even though so much sim-
ply decays, just falls apart... the tiles that have slid from the roofs
onto the ground, the willows broken, fallen, uprooted.*

I hear geese flying overhead.

*The Chinese lanterns sway gently in the breeze—
I pick one and carry it in my hand as I walk around here.*

*I go to the streamlet, curious about how things are... the smell of
rotting apples... it seems someone has been here; there are broken
glass bottles, maybe some teenagers or children came to play in the
abandoned buildings... I try to make my way toward the stream...
all the apple trees have fallen.*

*But it's so beautiful here, and every time it is different, and though
the light changes, the seasons shift, a certain mood always remains.
Ah! Now I see where the apple smell came from. One tree is simply
bending under the weight of its fruit.*

*Ateinu ant tiltelio, upelis beveik išsekęs, pilnas prikritusių lapų,
viskas mirga, paviršius švelniai virpa nuo vėjo, mirguliuoja saulė.
Nežinau iš tiesų, ko aš čia ieškau... atrodo, kad vis dar nesuprantu,
kodėl man šita vieta svarbi, ką ji man reiškia, kodėl man norisi čia
būti. Bet norisi parodyt ją vaikui, sūnui, kuris kartu su manimi
atvažiuo čia ir dabar miega mašinoj.*

*Toks platus ošimas apima viską, stiprus vėjas šiandien, visi medžiai
įsisiūbavę linguoja. Atrodo, kur bestovėčiau šioje teritorijoje,
galiu matyti gluosnį.*

Ką aš čia pamečiau?

Ko aš čia ieškau?

*Idomu, ką dabar veikia senelis. Nesakiau jam, kad važiuosiu čia.
Jau šąla rankos, o kairės pirštai už kotelio vis dar sukinėja
oranžiniai rausvą dumplainį.*

*I reach the little bridge; the stream is almost dried up, full of fallen
leaves, everything shimmering, the surface softly trembling in the
wind, glinting in the sunlight. I really don't know what I'm looking
for... it seems I still don't understand why this place is important to
me, what it means, why I want to be here. But I want to show it to
my child, my son, who came here with me and is now sleeping in the
car.*

*A wide, rushing sound surrounds everything; the wind is strong
today, all the trees sway and bend. It seems wherever I stand in this
space, I can see the willow.*

What have I lost here?

What am I looking for?

*I wonder what my grandfather is doing now. I didn't tell
him I would come here. My hands are already cold, yet my left
hand's fingers are still rotating the orange-pink Chinese lantern
by its stem.*

Kai prisimenu visus procesus, kurie vyko betyrinėjant ir dirbant prie šio projekto, ima atrodyti, kad viskas vyko labai instinktyviai, kad buvau vedama intuicijos ir kad pati erdvė man padiktavo, kaip prie jos prieiti. Kartu suprantu, kad per šį procesą atradau sau mielus veikimo, tyrinėjimo būdus, kurie nebūtinai tiks ar pasiteisins dirbant su ateities projektais. Todėl noriu sau palinkėti dviejų dalykų – dažniau stabtelėti, pabandyti išsiklausyti ir, progai pasitaikius, sugrįžti į smėlio dėžes, kurios suteikdavo erdvę ir vienam, ir kitam natūraliai įvykti.

When I remember all the processes that took place while exploring and working on this project, it seems that everything happened very instinctively, that I was guided by intuition, and that the space itself dictated how to approach it. At the same time, I realize that through this process I discovered ways of working and exploring that are dear to me, even if they might not necessarily suit or succeed in future projects. For that reason, I want to wish myself two things: to pause more often, to try to listen, and, whenever possible, to return to the sandboxes, allowing a gentle attunement to the surroundings—and the whispering to oneself—to unfold naturally.

Fotografijų ir piešinių autorė Eglė Davidavičė.

Paeiliui:

1. Tamašavos vaikų namų teritorija.
2. Gluosnis vaikų namų teritorijoje.
3. Operatorius Nojus Drąsutis, filmavimas, 2023 m. rugsėjo 8 d.
4. Gluosnio lapelių rinkimo ritualas. Stop kadras, operatorius Nojus Drąsutis.
5. Vaikų šokio ratelis. Kadrai iš animuotos kilpos.
6. Gyvenamasis vaikų namų pastatas. (Pirmame aukšte gyveno vaikai, mano senelis taip pat, antrame aukšte (palėpėje) klebonas).

Drawings and photographs by Eglė Davidavičė.

Listed in order:

1. Tamašava foster home territory.
2. A willow tree by the foster home.
3. Camera operator Nojus Drąsutis shooting, 8th September 2023.
4. Willow leaf picking ritual. Still from footage by Nojus Drąsutis.
5. Children dancing in a circle. Stills from an animated loop.
6. The residential quarters of the foster home. (The children, including my grandfather, lived on the ground floor, while the parish priest lived on the first floor, in the attic).

Vilnius
Academy
of Arts